अभि+सम् आभिमुख्येन सम्यग्गतौ सक० "तं जातमभिसमन्ति देवाः" अथ ११,५,२, णिचि अबोधने गमादेशः। गमयति ते अजीगमत् त बोधनेतु प्रत्या(प)ययति ते प्रत्यापिपत् त-प्रत्यायियत् त। सनि अबोधने गमादेशःजिगमिषति बोधे तु प्रतीयिषिषति। उपसर्गस्थावर्णात् परस्य गुणभावेन एत्वं प्राप्तौ वृद्धिरेकादेशः। अवैति अवैमि उपैति।

इण्ड्र पु०न० इदि-रण् पृ०। उखाकर्षके संदंशाकारे पदार्थे "अथैनमिण्ड्रकाभ्यां परिगृह्णाति असौ वा आदित्य एषोऽग्निरहोरात्रे इण्ड्रे अमुं तदादित्यमहोरात्राभ्यां परिगृह्णाति तस्मादेषोऽहोरात्राभ्यां परिगृहीतः यद्वेवैनमिण्ड्राभ्यां परिगृह्णाति असौ वा आदित्य एषो अग्निरिमा उभयलोकाविण्ड्रे अमुं तदादित्यमाभ्यां लोकाभ्यां परिगृह्णाति तस्मादेष आभ्यां लोकाभ्यां परिगृहीतः परिमण्डले भवतः परिमण्डलौ हीमौ लोकौ मौञ्जे त्रिवृतो तस्यो एवोक्तोऽथो अनतिदाहाय" शत० ब्रा० ६,७,१,२५,२६, "परिमण्डलाभ्यामिण्ड्राभ्यामुखां परिगृह्णाति" कात्या०१६, ५,२,२, "उखा याभ्यां गृह्यते तौ इण्ड्रौ" कर्क०।

इत् त्रि०एति गच्छति इ-क्विप्।१गत्वरे व्याकरणोक्ते प्रक्रियाकालोच्चारिते प्रयोगकालेऽस्थायिनि वर्णवेदे यथा तिप् मिप् इत्यादौ पकारादि ते च "उपदेशेऽजनुनासिक इत्" "हलन्त्यम्" "न विभक्तौ तुस्माः" "आदिञिटुडवः" "षः प्रत्ययस्य" "चुटू" "लशक्वतद्धिते" पा०सूत्रेषु सापवादं दर्शिताः तस्य लोप" इत्यनेन तस्य प्रयोगेऽदर्शनञ्च विहितम् "आदिरन्त्येन सहेता" पा० २ अनन्तरार्थे ४अवधारणार्थे च अव्य० "यदेदन्ता अददृहन्त पूर्व आदिद्" यजु०१७,२५,, "आत् इत् इति च्छेदः इत् एवार्थे" वेददी० "उपोपेन्नु मघवन्! भूय इन्नु" यजु०३,३४, इत् एवार्थे" वेददी० ५इत्थमित्यर्थे च "सम्राड्विश्वेत्तानि वरुणस्य व्रतानि" यजु०४,३०, इदित्यव्ययमित्थमित्यर्थे" वेददी०

इत त्रि०इ-क्त१गते "वनितानितया रजनीवधूः" रघुः भावे क्त। २गतौ "तदितादियादथो पयः" शत०ब्रा०६,२,१,१२। ३ज्ञाने च न०। "वीतमवीतञ्चेति" सां०कौ०।

इतर त्रि०इना कामेन तीर्य्यते तॄ-अप् तरति पचाद्यच् वा। १नीचे पामरे "इतरइव परिभूय ज्ञानम्, अविगणय्य तपःप्रभावम्, उन्मूल्य गाम्भीर्य्यं, मन्मथेन जड़ीकृतः" काद०। ईयतेऽनेन इतः विशेषस्त राति रा क। २भेदाश्रये। "इतरतापशतानि यथेच्छया वितर तानि सहे चतुरानन!" उद्भटः। "यत्र हि द्वैतमिव भवति तत्रेतर इतरम् पश्यति" श्रुतिः। "ते यतध्वं परं शक्त्या विजयायेतराय वा" भा०आ०१०अ०। वर्णाश्रमेतराणां नो ब्रूहि धर्म्मानशेषतः" या० स्मृ० "इतराणि च रक्षांसि पेतुर्वानरकोटिषु" "इतरोदहने स्वकर्म्मणाम्" रघुः "तमिमं कुरु दक्षिणेतरम्" कुमा०। अस्य सर्व्वनाम कार्य्यम्। इतरे इतरस्मै इतरस्मात् इत्यादि। "विजयायेयराय वै इत्यादि छान्दसम् न तत्कार्य्यम्। वर्णाश्रमेतराणामित्यत्र बहुव्रीहिः तेन न सर्व्वनामकार्य्यम्। एवं "शरं सव्येतरे भुजे" रघुश्लोकेऽपि बहुव्रीहिः। तसिल् इतरतः। "जन्माद्यस्य यतोऽन्वयादितरतश्चार्थेष्वभिज्ञः स्वरराट्" भाग०। थाल् इतरथा "एवं देवत्रेतरथा मानुषे" शत०ब्रा ६'८'१,८, इतरेण निर्वृत्तम् संकलादि०अञ्। ऐतरः। इतरनिर्वृत्ते त्रि० इतरस्या पत्यम् शुभ्रा० ढक्। ऐतरेयःतदपत्ये पुंस्त्री।

इतरेतर त्रि०इतर+द्वित्वं समासवद्भावश्च। अन्योन्यशब्दार्थे। "स्त्रीनपुंसकयोरुत्तरपदस्थायाविभक्तेराम्भावो वा वक्तव्यः" वार्त्ति० इतरेतराम् इतरेतरं वा इमे ब्राह्मण्यौ कुले वा भोजयतः" सि०कौ०। समासवद्भावात् वृत्तिमात्रे पुंभावः इतरेतरेण "दलद्वये टाबभावः क्लीबे चाड्विरहःस्वमोः। समासे सोरलुक् चेति सिद्धं बाहुलकात्त्रयमित्युक्तं कार्य्यं तेन क्लीबे इतरेतरमित्येव। "इतरेषां तु वर्णानामितरेतरकाम्यया" मनुः। "यथा नाभिचरेतां तौ वियुक्ता वितरेतरम्" मनुः। परमतदादिवत् सर्व्वनामकार्य्यम्। किन्तु नाद्ड इति भेदः "व्यूहावुभौ तावितरेतरस्मात्" रघुः

इतरेतरयोगः पु०इतरेतरस्य योग१ अन्वयः। प्रत्येकप्राधान्येन सर्व्वेषामन्वये। तदर्थे हि द्वन्द्वसमास इष्यते सचानेकवत् प्रत्येकप्राधान्यात्। धवश्च खदिरश्च इति वाक्ये हि धरखदिरौ इत्यत्र भिनत्तीत्यादि क्रियायां प्रत्येकस्य प्राधान्येनैवान्वयः तथा च एकजातीयक्रियान्वयितावच्छेदकविशिष्टे प्रत्येकान्वयबोधकत्वे इतरेतर योगाख्यः द्वन्द्वः संहतिप्राधान्ये तु समाहारद्वन्द्वः इति भेदः। २परस्परसम्बन्धे च।

इतरेतराश्रय पु० इतरेतरमाश्रयति आ+श्रि-अच्। अन्योन्याश्रये तर्कदोषभेदे अन्योन्याश्रय शब्दे २१७पृष्ठे विवृतिः।

इतरेद्युस् अव्य० इतरस्मिन्नह्नि इतर+एद्युस्। इतरदिवसे इत्यर्थे

इतश्चेतश्च अव्य०। इतश्च द्वित्वम्। अनियतदिग्भागादौ।